Boshlang‘ich sinf ona tili darslarida zamonaviy interfaol metodlarni qo‘llashning samaradorligi

Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi
ShDPI Maktabgacha ta'lim kafedrasi mudiri
Xurramova Ra’no G‘olibjon qizi
ShDPI Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf ona tili ta’limida zamonaviy interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik ahamiyati va ta’lim samaradorligini oshirishdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, interfaol metodlarning o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, nutqiy faoliyati hamda ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Ona tili darslarida qo‘llaniladigan “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Insert” kabi metodlarning o‘quv jarayonini samarali tashkil etishdagi roli ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: interfaol metodlar, boshlang‘ich ta’lim, ona tili ta’limi, pedagogik texnologiya, ta’lim samaradorligi, mustaqil fikrlash, o‘quv jarayoni.

Аннотация: В данной статье рассматривается эффективность использования современных интерактивных методов в обучении родному языку в начальных классах. Анализируется педагогическое значение интерактивных технологий в развитии самостоятельного мышления, речевой активности и творческих способностей учащихся. Также раскрывается роль таких методов, как «Мозговой штурм», «Кластер», «Инсерт» в повышении качества и эффективности учебного процесса.

Ключевые слова: интерактивные методы, начальное образование, обучение родному языку, педагогические технологии, эффективность обучения, самостоятельное мышление, учебный процесс.

Annotation: This article examines the effectiveness of using modern interactive methods in teaching the mother tongue in primary school education. The pedagogical significance of interactive technologies in developing students’ independent thinking, speech activity, and creative abilities is analyzed. The role of methods such as “Brainstorming,” “Cluster,” and “Insert” in improving the quality and effectiveness of the educational process is also highlighted.

Keywords: interactive methods, primary education, mother tongue teaching, pedagogical technologies, learning effectiveness, independent thinking, educational process.

KIRISH

Bugungi kunda ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o‘qitish jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishni talab etmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichi ta’lim tizimining muhim poydevori hisoblanib, aynan shu davrda o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishi, mustaqil fikrlash qobiliyati hamda nutqiy faoliyati shakllana boshlaydi. Shu sababli boshlang‘ich sinflarda ona tili ta’limini samarali tashkil etish ta’lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ona tili darslari o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish, to‘g‘ri o‘qish va yozish ko‘nikmalarini shakllantirish hamda fikrni aniq va ravon ifodalashga o‘rgatishda alohida o‘rin tutadi. An’anaviy o‘qitish usullari bilan bir qatorda zamonaviy interfaol metodlardan foydalanish dars jarayonining samaradorligini oshirish, o‘quvchilarni faol o‘quv jarayoniga jalb etish hamda ularning mustaqil fikrlashini rivojlantirish imkonini beradi.

Zamonaviy interfaol metodlar o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshirish, ularning o‘z fikrini erkin bayon qilishiga sharoit yaratish, muloqot madaniyatini shakllantirish va bilimlarni mustahkam

o‘zlashtirishga yordam beradi. Bunday metodlar o‘quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etishini ta’minlab, ularni mustaqil izlanishga, tahlil qilishga va xulosa chiqarishga o‘rgatadi.

Shu nuqtai nazardan, boshlang‘ich sinf ona tili ta’limida zamonaviy interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini o‘rganish, ularning ta’lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyatini tahlil qilish muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf ona tili darslarida interfaol metodlardan foydalanishning samaradorligi hamda ularning o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi o‘rni yoritiladi.

ASOSIY QISM

Boshlang‘ich ta’lim tizimida ona tili fanini o‘qitish o‘quvchilarning savodxonligini oshirish, nutqiy faoliyatini rivojlantirish hamda mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ona tili darslari orqali o‘quvchilar to‘g‘ri o‘qish, yozish, fikrni izchil bayon etish, matn bilan ishlash hamda til birliklarini ongli ravishda qo‘llash ko‘nikmalarini egallaydilar. Shu sababli ushbu fan bo‘yicha ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, ayniqsa, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Interfaol metodlar o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi hamkorlikka asoslangan bo‘lib, ular dars jarayonida o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi. Bunday metodlar o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, muloqot madaniyatini shakllantirish va o‘rganilayotgan mavzuni chuqurroq anglashga yordam beradi. Interfaol metodlar qo‘llanilganda o‘quvchilar faqat tinglovchi bo‘lib qolmay, balki bilimni izlovchi, tahlil qiluvchi va xulosa chiqaruvchi faol subyektga aylanadi.

Boshlang‘ich sinf ona tili darslarida keng qo‘llaniladigan interfaol metodlar qatoriga “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Insert”, “Bumerang”, “Bahs-munozara”, “Rolli o‘yinlar” kabi usullar kiradi. Ushbu metodlar o‘quvchilarning bilimlarni o‘zlashtirish jarayonini faollashtiradi hamda dars jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi.

Masalan, “Aqliy hujum” metodi o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu metod yordamida o‘qituvchi muayyan savol yoki muammo qo‘yadi va o‘quvchilar o‘z fikrlarini erkin tarzda bildiradilar. Natijada o‘quvchilar mavzuga oid turli g‘oyalarni ilgari surib, ularni tahlil qilishga o‘rganadilar.

“Klaster” metodi esa o‘quvchilarning fikrlarini tizimlashtirishga yordam beradi. Bu metod orqali o‘quvchilar muayyan tushuncha yoki mavzu atrofida o‘z bilimlarini jamlab, ularni guruhlash orqali tahlil qiladilar. Ona tili darslarida bu metoddan matn mazmunini tahlil qilish, yangi so‘zlarni o‘rganish yoki grammatik tushunchalarni mustahkamlash jarayonida samarali foydalanish mumkin.

Shuningdek, “Insert” metodi o‘quvchilarning matn bilan ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Ushbu metod orqali o‘quvchilar o‘qilgan matnni tahlil qilib, undagi yangi, tushunarsiz yoki qiziqarli ma’lumotlarni belgilab boradilar. Natijada o‘quvchilar matnni chuqurroq tushunish va mustaqil xulosa chiqarish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Boshlang‘ich sinf ona tili darslarida interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi, ularning fikrini erkin bayon etish ko‘nikmalarini rivojlantiradi hamda dars jarayonida o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi. Bunday metodlar o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga, muammoli vaziyatlarni hal qilishga va o‘z fikrlarini asoslab berishga o‘rgatadi.

Natijada interfaol metodlar asosida tashkil etilgan ona tili darslari o‘quvchilarning bilimlarini mustahkamlash, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shuning uchun boshlang‘ich ta’lim jarayonida zamonaviy interfaol metodlardan samarali foydalanish pedagogik jarayonning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinf ona tili ta’limida zamonaviy interfaol metodlardan foydalanish o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday metodlar o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga undaydi hamda

bilimlarni ongli ravishda o‘zlashtirishga yordam beradi. Interfaol metodlar orqali tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish, o‘z fikrini erkin va aniq bayon etish ko‘nikmalarini shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Shuningdek, interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning ijodiy fikrlashi, muloqot madaniyati va hamkorlikda ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa ta’lim jarayonini yanada qiziqarli va mazmunli tashkil etishga xizmat qiladi. Natijada o‘quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etib, o‘z bilimlarini mustaqil ravishda boyitish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Shu bois boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari ona tili darslarini tashkil etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan keng foydalanishlari zarur. Bu esa ta’lim sifatini oshirish, o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini mustahkamlash hamda barkamol, fikrlovchi yosh avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qosimova K., Matchonov S., G‘ulomova X., Yo‘ldosheva Sh. Ona tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2009.
2. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tadbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.
3. Ishmuhamedov R. Ta’limda innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Iste’dod, 2010.
4. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: O‘qituvchi, 2006.
5. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
6. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Boshlang‘ich ta’lim davlat ta’lim standarti. – Toshkent, 2021.